

Ohjeita

HEVOSTALLEILLE

ympäristöasioiden ja lupien hoitoon

Hevostallien ympäristökuormitukseen voidaan vaikuttaa merkittävästi kiinnittämällä huomiota lanta- ja jätehuoltoon, ulkoilualueiden pohjiin ja ylläpitoon, jätevesijärjestelmän huoltamiseen sekä kuivikevalintaan. Myös lupa-asioiden ja muiden tarvittavien kirjallisten sopimusten on hyvä olla ajan tasalla.

Lantahuolto ja kuivikkeet

Jokaisella tallilla täytyy olla asianmukainen lantala, eikä lantaa saa varastoida maapohjalla edes pienillä hevosmäärillä.

Lannan varastointitilaa ei saa sijoittaa:

- pohjavesialueelle, ellei maaperäselvitysten perusteella voida osoittaa, ettei lantalan sijoittaminen kyseiselle alueelle aiheuta pohjavesien pilaantumista tai sen vaaraa;
- tulvanalaiselle alueelle eli alueelle, jolla on ollut vähintään yksi tulva 20 vuoden sisällä;
- alle 50 metrin etäisyydelle vesistöä, talousvesikäytössä olevasta kaivosta tai lähteestä;
- alle 25 metrin etäisyydelle valtaojasta tai norosta.

Lannan varastointitilan täytyy olla vesitiivis (betoni K30-2, asfalttibetoni, valuasfaltti) ja sen täytyy olla mitoitettu koko vuoden aikana kertyvälle lannalle. 1.4.2015 jälkeen rakennettujen kuivalannan varastointitilojen tulee olla katettuja tai ne on peitettävä siten, että sadevesien pääsy varastointitilaan estetään. Eläinkohtainen vähimmäistilavuus on 1.4.2015 jälkeen vireille laitettujen lantaloiden rakennushankkeissa hevoselle 17 m³, ponille 12 m³ ja pienponille 8 m³. Ennen 1.4.2015 vireille tulleisiin lantaloiden rakennushankkeisiin sovelletaan vähimmäistilavuutta 13 m³ hevosta ja 8 m³ ponia kohden. Jos tallilla syntyy lantaa alle 25 m³ per vuosi, voidaan lanta varastoida tiiviillä ja riittävän tilavalla siirtolavalla, jolloin erillistä lantala ei tarvita. Siirtolava tulee peittää sateen aikana. Vähimmäistilavuuden laskemisessa voidaan ottaa huomioon samana laidunkautena laitumelle jäävä lanta, pihattojen kuivikepohjat ja viljelijöiden yhteiset lantalat. Vähimmäistilavuudesta voidaan poiketa, jos lantaa luovutetaan eteenpäin toiselle tilalle asianmukaiseen lantalaan säilöttäväksi tai välittömästi käytettäväksi tai hyödyntäjälle, jolla on ympäristölupa lannan vastaanottamiseen.

Lantalasta ei saa päästä lantaa tai valumavesiä ympäristöön tai pinta- ja pohjavesiin. Lantalain edessä täytyy olla kovapohjainen kuormausta tai muu alusta, joka kestää työkoneiden painon ja joka pidetään puhtaana lannasta.

Lannan jatkokäsittely

Lanta on erinomainen maanparannusaine, joka tuo maaperään hiiltä ja muuta eloperäistä ainetta. Lanta käsitelläänkin ensisijaisesti levittämällä se joko omille tai jonkun toisen luvallisen lannan vastaanottajan pelloille, jolloin lannan sisältämät ravinteet eivät mene hukkaan. Lannan luovutukseen liittyen on muistettava, että luovutuksesta on oltava kirjallinen sopimus. Lannan kompostoitumista voidaan edistää mm. rumpukompostorilla, ja myös pienten tallien käyttöön on markkinoilla nykyään kompakteja pieniä kompostoreita. Tällöinkin lannan jatkokäsittely on silti otettava huomioon. Mikäli peltolevitys ei ole mahdollista, lantaa voidaan myös myydä esimerkiksi puutarhayrityksille lannoitteeksi tai energiantuotantoon.

Lannan peltolevitys

Lannan levitys **on kielletty** 1.11. – 31.3. välisenä aikana, mutta maan ollessa sula ja kuiva tästä kieltoajasta voidaan poiketa 30.11. asti. Kieltoajasta poikkeaminen vaatii ilmoituksen kunnan ympäristönsuojeluyksikköön 31.10. mennessä. Lannan levitys **on kielletty** myös: pohjavesialueiden varsinaisilla muodostumisalueilla; alle 30–100 m etäisyydellä (riippuen maastosta ja korkeussuhteista) talousveden hankintaan käytettävistä vesistöistä; pelloilla, joiden kaltevuus on vähintään 15 %; alle viiden metrin etäisyydellä vesistöistä; metsiin ja joutomaille sekä routaantuneeseen, lumipeitteeseen ja veden kyllästämään maahan.

Lannan levitys suositellaan tehtäväksi keväisin, ja lantaa voidaan säilyttää pellolla odottamassa levitystä enintään neljä viikkoa. Tämän jälkeen lantakasa rinnastetaan aumaan (ks. s. 8). Pellolle levitetty lanta tulee muokata maahan viimeistään vuorokauden kuluessa levityksestä.

Kuivikkeen valinta

Kuivikkeen valintaan vaikuttaa moni asia. Tyyppillisimminkin valintaperusteita ovat mm. hinta, saatavuus, vaikutukset ilmanlaatuun ja terveyteen sekä vaikutelma tai kokemukset soveltuvuudesta omaan käyttötärpeeseen. Lisäksi on muistettava ottaa huomioon lannan loppusijoitus ja siihen liittyvät kustannukset.

Kuivikevalinnalla on mahdollista vaikuttaa myös ympäristön ja vesistöjen tilaan. Turpeen nostaminen kuormittaa lähivesiä lisäämällä kiintoaineen ja ravinteiden huuhtoutumista. Pienten vesistöjen rehevöitymisessä voi paikallisilla turveojituksilla ja maan muokkauksella olla suurikin rooli. Suot ja turve ovat myös merkittäviä hiilinielujä. Niihin on luonnontilaisina varastoitunut runsaan hiilidioksidimäärän lisäksi metaania, joka on hiilidioksidia huomattavasti voimakkaampi kasvihuonekaasu. Maan muokkauksen yhteydessä ilmakehään vapautuessaan kasvihuonekaasut lämmittävät ilmastoa.

Huom!

Kuivikemateriaaleissa voi esiintyä merkittävää laatuvaihtelua riippuen erästä ja kuivikkeen korjuuolosuhteista ja -tavasta. On tärkeää säilyttää kuivikkeet varastossa, jonne kosteus ei pääse!

Erialaisten kuivikevaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia:

Turve

- + sitoo erittäin hyvin ammoniakkia ja kosteutta
- + helppokäyttöinen ja korkea kompostoitumislämpötila – jatkokäyttö helppoa
- pölisee ja saattaa sisältää paljon homeitiöitä
- nostolla merkittävät ympäristövaikutukset sekä vesistöille että ilmastolle

Olki

- + saatavilla helposti ja edullisesti maatalouden sivutuotteena
- + kompostoituu hyvin, helppo hyödyntää maanparannusaineena
- + ajanvietettä hevosille
- sitoo huonosti nestettä ja ammoniakkia, pellettinä kuitenkin selvästi paremmin
- saattaa sisältää homeitiöitä

Sahanpuru/Kutterilastu

- + sahatalouden sivutuote
- + valoisa, puhdas, helppohoitoinen
- + melko hyvä kosteudensitomiskyky
- keskinkertainen ammoniakinsitomiskyky
- saattaa pölistä
- hankala saatavuus, myös jatkokäyttö haastavaa

Pelletti

- + usein melko edullista
- + hyvä kosteudensietokyky
- hevoset saattavat syödä pellettejä – terveysriski
- puupelletin jatkokäyttö ongelmallista

Hamppu

- + loppusijoitus helppoa (eloperäistä)
- + sitoo kohtuullisen hyvin kosteutta
- ei sido erityisen hyvin ammoniakkia
- kallista ja saatavuus hankalaa

Hevosten ulkoilualueet ja ratsastuskentät

Hyvin hoidetut ja hyväpohjaiset ulkoilualueet ja ratsastuskentät tuovat selkeää helpotusta talliympäristön siivoukseen ja ylläpitoon sekä parannusta hevosten terveyteen. Pohjien täytyy kestää kulutusta, ja on tärkeää huolehtia, että tarhojen pinta- ja pohjarakenne mahdollistaa sade- ja sulamisvesien poisvalun. Salaojitus on varmimpia ja ympäristöystävällisimpiä keinoja johtaa ylimääräinen vesi tarhan ulkopuolelle, sillä tällöin lannasta valumavesiin kertyvät ravinteet suodattuvat tarhan maakerrokseen. Jos tarha sijaitsee selkeästi ympäristöään ylempänä, myös avo-ojitus voi olla vaihtoehto. Vaihtopohjaisessa tarhassa on tärkeää uusaa pintamaa sopivin väliajoin. Olennaista on myös siivota tarhat riittävän usein, sillä ympäristöä kuormittavien typen ja fosforin lisäksi lanta toimii myös kasvualustana erilaisille mikrobeille ja loisille.

Ulkotarhat ja laitumet

Hevosten ulkotarhan suositeltu vähimmäiskoko on 20 m × 50 m, eli 1000 m². Ulkoilualueita ei saa sijoittaa paikkoihin, joissa ne voivat aiheuttaa pinta- ja pohjavesien tai muun ympäristön pilaantumisen vaaraa (ks. s. 2, lannan varastointi), esim. rinnetarhan ja vesistön väliin on jätettävä suojavyöhyke. Jos rinnelaidun on kynnettävä, se tulisi tehdä kaltevuuden vastaisesti, jolloin pintavaluntaa saadaan vähennetyksi. Rantaan viettävä laidun kynnetään siten rannan suuntaisesti.

Ratsastuskentät

Ratsastuskentän materiaalien valinnassa kannattaa ottaa huomioon muiden ominaisuuksien lisäksi materiaalin ympäristöystävällisyys ja loppusijoitusvaihtoehdot. Ratsastuskenttäkäytöstä poistetun hiekan sekä hiekan ja orgaanisen aineen seoksen saa sekoittaa maanviljelysmaahan. Synteettistä materiaalia sisältävä hiekka on jätettä, jonka loppusijoittaminen voi olla vaikeaa ja kallista. Esimerkiksi hiekan ja kuidun kierrättäminen vaatii materiaalien erottelun.

Jätehuolto

Jätteiden lajittelulla voi saavuttaa selvää säästöä, sillä sekajätteen keräysmaksu on useissa kunnissa lajiteltuja jätteitä suurempi. Lannan lisäksi hevostalleilla syntyvä jäte koostuu yleensä mm. paalinarusta ja -muovista, hevosenkengistä ja pilaantuneista rehuista. Jätteiden lajittelu ja toimiva jätehuolto pitävät tallin pihapiirin siistinä. Tämä on tärkeää paitsi oman myös mahdollisten asiakkaiden viihtyvyyden sekä tilojen toimivuuden kannalta. Tallin ja pihapiirin siisteys ovat tärkeitä myös alueella liikkuvien ihmisten ja eläinten turvallisuuden vuoksi.

Paalimuovia ei saa polttaa. Maatalousmuovit tulee joko lajitella sekajätteeseen tai käyttää maatalousmuovien noutopalvelua. Esimerkki noutopalvelusta on MTK:n järjestämä Kiertoa Suomesta (<http://www.kiertoasuomesta.fi/fi/muovit-kiertoon>).

Vaaralliset jätteet, kuten jäteöljy, akut ja paristot, loisteputket, elektroniikkaromu, maalit ja lakat ym. sekä torjunta- ja desinfiointiaineet, tulee säilyttää **merkittyinä** omissa pakkauksissaan lukitussa ja katetussa tilassa erillään muusta jätteestä. Vaarallinen jäte toimitetaan jäteasemalle (Rosk'n Roll) tai kiertävään keräysautoon. Lääkejätteet tulee toimittaa apteekkiin.

Rehujätettä ei saa ravinnepitoisuutensa vuoksi jättää maastoon vaan se tulee **kompostoida**, minkä jälkeen sen voi levittää ja kyntää peltoon. Ensisijaisesti rehujäte kannattaa kompostoida lantalassa, mutta jos tämä ei ole mahdollista, kompostoinnin voi tehdä tiivispohjaisella alustalla, kuten betonikentällä.

Hevosenkengät kuuluvat metallinkierrätykseen.

Jätevedet

Tallilla syntyvät jätevedet voivat puhdistamattomina aiheuttaa merkittävää ravinnekuormitusta ympäristöön – varsinkin jos rakennus sijaitsee lähellä vesistöä. Talleista tulevat jätevedet tulee käsitellä hajajätevesiasetuksen mukaisesti. Rakennuksessa muodostuvat jätevedet on ensisijaisesti ohjattava vesihuoltolaitoksen viemäriin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, jätevesien käsittelyjärjestelmä on hyväksyttävä rakennusluvan tai toimenpideluvan käsittelyn yhteydessä. Kiinteistönhaltijan tulee olla selvillä kiinteistöllä käytettävästä jätevesien käsittelyjärjestelmästä ja huolehtia järjestelmän toimivuudesta.

Luvat ja ilmoitukset

Valtakunnallisten lupien ohella kuntien rakennusjärjestyksissä ja ympäristönsuojelumääräyksissä saattaa olla tiukentavia lisävaatimuksia mm. suojaetäisyyksien suhteen. Tarkista lisävaatimukset omasta kunnastasi.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat

Uuden tallirakennuksen rakentamiseen vaaditaan aina suunnittelutarveratkaisu ja rakennuslupa. Suunnittelutarveratkaisu ja rakennuslupa pitää hakea myös silloin, jos rakennuksen alkuperäistä käyttötarkoitusta muutetaan olennaisesti (esimerkiksi navetan tai autotallin muuttaminen hevostalliksi) tai rakennukseen itseensä tehdään muutoksia. Myös siirtotalli vaatii vähintään rakennuslupan. Pienempiin muutoksiin (esim. julkisivumuutokset) voi riittää pelkkä toimenpidelupa.

Ympäristönsuojelun mukainen yleinen ilmoitusmenettely

Hevostallitoiminta on ympäristönsuojelun mukaan ilmoituksen varaista toimintaa, jos tallilla on vähintään **60 hevosta**. Ilmoitus tulee tehdä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 120 vuorokautta ennen toiminnan suunniteltua aloittamista. Lisätietoja ympäristönsuojelun mukaisesta ilmoitusmenettelystä saa ympäristöhallinnon verkkopalvelusta ja kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä.

Ympäristölupa

Tallitoiminta voi tarvita ympäristöluvan, jos toiminnasta saattaa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa (esimerkiksi tallin sijainti pohjavesialueella) tai kohtuutonta haittaa naapureille. Lisätietoa ympäristölupa-asioista saa kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä.

Eläinsuojelun mukainen ilmoitus Etelä-Suomen aluehallintovirastolle

Hevosten pidosta täytyy tehdä kirjallinen ilmoitus Etelä-Suomen aluehallintoviraston läänineläinlääkärille, jos harjoitetaan hevosten kasvattamista tai vuokraamista, hevosia otetaan säilytykseen tai hoidettavaksi, valmennettaviksi tai koulutettaviksi tai annetaan opetusta hevosten käytössä ja käsittelyssä, jos täysikasvuisia hevosia on yhteensä kuusi (6). Toiminnan muuttumisesta tai lopettamisesta tulee myös ilmoittaa aluehallintoviraston läänineläinlääkärille.

OHJEITA HEVOSTALLEILLE

ympäristöasioiden ja lupien hoitoon

Hevosien pitopaikan ja hevosen rekisteröinti oman kuntasi maaseutuelinkeinoviranomaiselle

Maa- ja metsätalousministeriön asetus hevoseläinten tunnistamisesta (222/2017) tuli voimaan 20.4.2017. Samalla kumottiin vanha hevoseläinten tunnistamisesta ja merkitsemisestä annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (880/2009). Hevoseläinten tunnistamisesta annetulla asetuksella on säädetty muun muassa velvoitteesta ilmoittaa hevoseläinten pitäjää ja pitopaikkaa koskevat tiedot rekisteriin merkittäväksi.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia hevosia, poneja, aaseja ja seeproja sekä näiden risteytyksiä kuten muuleja ja seepraaseja pitäviä. Ilmoitusvelvollisuus koskee yhdenkin hevoseläimen pitoa. Tarkemmat eläinlajikohtaiset merkitsemistä ja rekisteröintiä koskevat ohjeet löytyvät Ruokaviraston nettisivulta: www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-merkinta-ja-rekisterointi/hevoselaimet.

Ilmoitus hevosten pidosta on suositeltavaa tehdä myös kunnan ympäristönsuojeluyksikköön, jotta kunta voi tiedottaa kiinteistönomistajia ajankohtaisista hevosiin liittyvistä asioista.

Aumausilmoitus

Aumaa ei voida pitää varsinaisena lannan varastointipaikkana. Lantaa saa varastoida aumassa vain poikkeustilanteissa. Aumaamisen sallivia poikkeustilanteita ovat työtekniset (esim. kelirikko) ja hygieeniset (esim. lannassa taudinaiheuttaja) syyt. Tällöinkin lannan kuiva-ainepitoisuuden tulee olla vähintään 30 %. Lannan aumavarastoinnista tulee tehdä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluyksikköön.

Lannan varastointi aumassa on kiellettyä tulvalle alttiilla alueella sekä pohjavesialueella. Auma tulee sijoittaa kantavalle peltoalueelle. Kaltevalla pellolla auma tulee sijoittaa mahdollisimman ylös. Aumaa ei saa sijoittaa alle 100 metrin päähän vesistöä, valtaojasta tai talousvesikaivosta, eikä sitä saa sijoittaa myöskään alle viiden metrin päähän ojasta.

Lumi tulee poistaa paikalta ennen auman kaivamista ja auman pohjalle tulee levittää nestettä sitova kerros, jonka tulee olla 20 cm paksu. Lisäksi auma täytyy peittää tiiviillä peitteellä. Aumaan varastoitu lanta tulee levittää viimeistään vuoden kuluttua aumauksesta. Samaan paikkaan saa sijoittaa uuden auman vasta kahden vuoden kuluttua edellisestä aumauksesta.

Yhteystiedot:

LÄNSI-UUDENMAAN VESI JA YMPÄRISTÖ RY

Länsi-Louhenkatu 31, 08100 Lohja

019 – 323 623 (pvm/mpm)

vesi.ymparisto@luvy.fi

<https://www.luvy.fi>

<https://www.vesientila.fi/vesistokunnostus/hevostallit>

Ympäristöministeriö rahoittaa Hiidenveden kunnostus ja Siuntionjoki 2030 -hankkeita vuosina 2020–2022 vesiensuojelun tehostamisohjelmasta 50 %:lla toteutuneista kustannuksista. www.ym.fi/vedenvuoro

Taliohje on laadittu Kirkkonummen hevostaliohjeen (2019) pohjalta. Lisäksi lähiteinä on käytetty Hevostietokeskuksen julkaisuja sekä RANKU ja EquineLife -hankkeissa julkaistuja materiaaleja.

HIIDENVEDEN
KUNNOSTUS

Siuntionjoki 2030

